Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 1997, sp. zn. 2 Tzn 102/97, ECLI:CZ:NS:1997:2.TZN.102.97.1

Číslo: 1/2000

Právní věta:

Beztrestnost činu založená ustanovením § 168 odst. 2, větou první, tr. zák. se vztahuje i na toho, kdo se hodnověrným způsobem doví o rozhodných skutkových okolnostech trestného činu spáchaného sice osobou, která není vůči němu osobou blízkou ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák., ale případné oznámení takového trestného činu by nepochybně vedlo k nebezpečí trestního stíhání i osoby oznamovateli blízké, a to např. proto, že trestný čin, který spáchala osoba blízká, bezprostředně souvisí s trestným činem osoby, která není osobou blízkou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.12.1997

Spisová značka: 2 Tzn 102/97

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neoznámení trestného činu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 168

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zrušil ke stížnosti pro porušení zákona rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 6. 6. 1995 sp. zn. 1 T 22/95 a obviněnou M. N. zprostil obžaloby krajského státního zástupce v Brně ze dne 5. 4. 1995 sp. zn. Kzv 37/94.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 6. 6. 1995 sp. zn. 1 T 22/95 byla obviněná M. N. uznána vinnou trestným činem neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák. a byl jí za to uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon jí byl podmíněně odložen na zkušební dobu tří let. Uvedeného trestného činu se měla dopustit tím, že v přesně nezjištěné době v nočních hodinách ze dne 26. 1. 1994 na 27. 1. 1994 v Brně ve svém bytě potom, co se hodnověrným způsobem dozvěděla o smrti poškozeného A. M. v důsledku úmyslného jednání, tuto skutečnost, že byl spáchán trestný čin, neoznámila bez odkladu policejnímu orgánu ani státnímu zástupci. Odvolání proti citovanému rozsudku ohledně obviněné M. N. podáno nebylo, a tak rozsudek ve vztahu k ní

nabyl právní moci dne 19. 7. 1995.

Týmž rozsudkem, ve spojení a rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 12. 1995 sp. zn. 7 To 126/95, byl uznán vinným obviněný I. R. mino jiné i trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, 4 tr. zák., jehož se dopustil tím, že v přesně nezjištěné době v nočních hodinách ze dne 26. 1. 1994 na den 27. 1. 1994 v bytě M. N. v Brně úmyslně bodl nožem do stehna A. M., čímž mu způsobil bodno-řeznou ránu s poškozením tepny a s následným vykrvácením, kterému poškozený na místě podlehl. Za to a za trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. byl tomuto obviněnému uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání pět a půl roku se zařazením k jeho výkonu do věznice s ostrahou.

Ve stejné trestní věci byli dále rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 1996 sp. zn. 1 T 22/95, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. 9. 1996 sp. zn. 2 To l06/96, uznáni vinnými obvinění R. P. a S. S. pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustili tím, že v přesně nezjištěné době v nočních hodinách ze dne 26. 1. 1994 na den 27. 1. 1994 poté, co I. R. bodl A. M. nožem do stehna, v Brně v bytě M. N. v úmyslu usmrtit poškozeného A. M., tohoto společně škrtili provazem omotaným kolem jeho krku, aniž měli vědomí o tom, že A. M. zemřel následným vykrvácením po poškození stehenní tepny. Za to byli oba odsouzeni k trestu odnětí svobody v trvání deseti let, pro jehož výkon byli zařazeni do věznice s ostrahou.

Proti výše uvedenému rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 6. 1995 sp. zn. 1 T 22/95 podala ministryně spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněné M. N. Vytkla v ní, že napadeným rozhodnutím byl porušen zákon v ustanovení § 168 odst. 2 tr. zák. ve vztahu k ustanovení § 168 odst. 1 tr. zák. v neprospěch obviněné. Podstatu tohoto pochybení spatřuje ministryně spravedlnosti v tom, že obviněná M. N. by splněním své oznamovací povinnosti vystavila v nebezpečí trestního stíhání osobu blízkou, tedy svého syna R. P., který byl stíhán v téže trestní věci pro pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák., jehož. se jmenovaný dopustil v bytě obviněné vůči poškozenému A. M. Vzhledem k ustanovení § 168 odst. 2 tr. zák. tedy považuje ministryně spravedlnosti jednání (resp. nečinnost) obviněné M. N. za beztrestné. Proto v závěru stížnosti pro porušení zákona navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil vytýkané porušení zákona, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ohledně obviněné M. N. a aby dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1, 2 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí týkajících se obviněné M. N., jakož i řízení, jež této části rozhodnutí předcházelo. Nejvyšší soud zjistil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněné M. N., a to v podstatě v těch směrech a z těch důvodů, jak uvádí stížnost pro porušení zákona.

Pokud jde o průběh řízení, které předcházelo napadenému rozsudku Krajského soudu v Brně, nezjistil v něm Nejvyšší soud žádné pochybení, protože v tomto řízení byl zákonným způsobem shromážděn dostatek důkazů umožňujících spravedlivé rozhodnutí ve věci. Rovněž z hlediska zachování práva obviněné na obhajobu nelze dosavadnímu postupu trestního řízení nic vytknout. Ostatně v těchto směrech proti napadenému rozhodnutí ani proti řízení mu předcházejícímu podaná stížnost pro porušení zákona žádné výhrady neuplatňuje.

Výrok o vině v napadeném rozsudku týkající se obviněné M. N. a stejně tak výrok o trestu, který jí byl uložen. však nelze považovat za odpovídající zákonu.

Trestného činu neoznámení trestného činu se dopustí, kdo se hodnověrným způsobem doví, že jiný spáchal některý z trestných činů vyjmenovaných v ustanovení § 168 odst. 1 tr. zák., a takový trestný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu nebo místo toho, jde-li o

vojáka, veliteli nebo náčelníku. Protože mezi vyjmenovanými trestnými činy je i trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., o který v posuzovaném případě rovněž šlo, mohla by obviněná M. N. formálně naplnit znaky trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák., jestliže neučinila oznámení o trestném činu tak, jak jí bylo kladeno za vinu.

Ustanovení § 168 odst. 2, věta první, tr. zák. však zakládá beztrestnost mimo jiné toho, kdo trestný čin neoznámí za situace, pokud nemohl oznámení učinit, aniž by osobu blízkou uvedl v nebezpečí trestního stíhaní. Přitom z provedených důkazů v posuzované věci je patrné, že pro pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák. spáchaný vůči poškozenému A. M. byl stíhán a posléze odsouzen též R. P., který je synem obviněné M. N. Protože jde o příbuzného v pokolení přímém, ve vztahu k obviněné je tedy R. P. nepochybně osobou blízkou ve smyslu § 89 odst. 8 a § 168 odst. 2 tr. zák. Smrt poškozeného A. M., o níž se obviněná M. N. hodnověrně dověděla, sice nebyla způsobena jednáním obviněného R. P., ale jednáním jiné osoby, a to útokem spoluobviněného I. R., který poškozeného bodl do nohy a v důsledku toho poškozený vykrvácel a zemřel. Obviněná M. N. se tedy dověděla o smrti poškozeného, nemohla však učinit oznámení o příslušném trestném činu bez toho, že by uvedla v nebezpečí trestního stíhání svého syna R. P., protože následné vyšetřování uvedeného trestného činu by vedlo i k jeho obvinění a trestnímu stíhaní. Tak se také stalo, neboť obviněný R. P.byl v rozhodné době na místě, kde byl poškozený A. M. usmrcen. a dokonce se vůči tomuto poškozenému rovněž dopustil násilného jednání, které bylo posouzeno jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák., a to jen vzhledem k tomu, že R. P. v této době nevěděl o smrti poškozeného, která již nastala v důsledku násilného jednání obviněného I. R. Pokud by tedy obviněná M. N. za uvedených okolností splnila svoji oznamovací povinnost sankcionovanou ustanovením § 168 odst. 1 tr. zák., hrozba trestního stíhání jejího syna – obviněného R. P. byla reálna. Ostatně, případné oznámení trestného činu obviněnou M. N. by se muselo bezprostředně týkat jejího syna R. P. též z toho důvodu, že právě on (spolu s obviněným S. S.) byl později stíhán pro pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák., jehož se právě oznamovací povinnost týká, protože vlastní smrt poškozeného A. M., o níž se obviněná M. N. dověděla, byla způsobena trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaným obviněným I. R., na který se však oznamovací povinnost podle § 168 odst. 1 tr. zák. nevztahuje. Nejvyšší soud tedy uzavírá, že beztrestnost založená ustanovením § 168 odst. 2, větou první, tr. zák. dopadá i na toho, kdo se hodnověrným způsobem doví o rozhodných skutkových okolnostech trestného činu spáchaného sice osobou, která není vůči němu osobou blízkou ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák., pokud by ovšem případné oznámení takového trestného činu nepochybně vedlo k nebezpečí trestního stíhání i osoby oznamovateli blízké ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák., a to např. z důvodů, že trestný čin, který spáchala osoba blízká, určitým způsobem souvisí s trestným činem osoby, která není osobou blízkou v tomto smyslu. To pak platí tím spíše, doví-li se někdo o skutkových okolnostech trestného činu, na nějž ve vztahu k osobě, která není osobou blízkou, oznamovací povinnost podle § 168 odst. 1 tr. zák. nedopadá, ale dopadala by na související trestný čin osoby blízké. Uvedené závěry se ovšem nevztahují na případy, kdy zde taková těsná souvislost není a kdy oznámením trestného činu, jehož se oznamovací povinnost podle § 168 odst. 1 tr. zák. týká, nevzniká důvodné nebezpečí trestního stíhání oznamovatele nebo osoby jemu blízké.

Vzhledem k tomu skutek, pro který byla obviněná M. N. v této věci stíhána, nemůže být z důvodů uvedených v ustanovení § 168 odst. 2, větě první, tr. zák. trestným činem. Trestnost obviněné nezakládá ani ustanovení § 168 odst. 2, věty druhé, tr. zák., když zde není uvedeno (jako výjimka z beztrestnosti) neoznámení trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. V uvedeném skutku nelze spatřovat ani jiný trestný čin, zejména pak nepřekažení trestného činu podle § 167 odst. 1 tr. zák., jak skutek původně kvalifikovala obžaloba. V tomto směru Krajský soud v Brně na podkladě výsledků provedeného dokazování správně uzavřel, že u obviněné M. N. nemohlo jít o nepřekažení trestného činu, protože se fyzických útoků vůči poškozenému A. M. přímo nezúčastnila, ale pouze se následně dozvěděla o jeho smrti a tuto okolnost nikde neoznámila.

Na základě všech rozvedených skutečností Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Krajského soudu v Brně, proti němuž směřovala stížnost pro porušení zákona, a v řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 168 odst. 1, 2 tr. zák. v neprospěch obviněné M. N., která byla odsouzena pro skutek, jenž trestným činem není. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. pak Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek ve všech jeho částech týkajících se obviněné M. N. a zároveň zrušil rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud zrušením rozsudku pozbyla podkladu. Vzhledem k tomu, že skutkový stav byl v napadeném rozsudku ohledně obviněné M. N. správně zjištěn, ale byl jen nesprávně právně posouzen, mohl na jeho podkladě Nejvyšší soud podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám hned rozhodnout. Protože z výše uvedených důvodů obviněná M. N. nemohla spáchat trestný čin neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 tr. zák. a ve skutku, pro který byla stíhána, nelze spatřovat ani žádný jiný trestný čin, Nejvyšší soud postupoval podle § 226 písm. b) tr. ř. a obviněnou zprostil obžaloby.